

פנחס , על הקנאה - ד"ר חזות גבריאלי, מקורות

1. במדבר פרק כה

- (א) וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל-בנות מואב:
- (ב) ותקראו לָעַם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן וַיֹּאכַל הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְאֱלֹהֵיהֶן:
- (ג) וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעֹר וַיַּחֲרֹף יִקְנָק בְּיִשְׂרָאֵל:
- (ד) וַיֹּאמֶר יִקְנָק אֶל־מֹשֶׁה קַח אֶת־פְּלִדְרָאשִׁי הָעֵם וְהוֹקֵעַ אוֹתָם לִיקְנָק נִגְדַּד הַשָּׁמַשׁ וַיֵּשֶׁב תְּרוֹן אַף־יִקְנָק מִיִּשְׂרָאֵל:
- (ה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־שֹׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל הֲרֹגוּ אִישׁ אֲנָשָׁיו הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעֹר:
- (ו) וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל־אָחִיו אֶת־הַמְדִּינִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְהָמָּה בָכִים פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
- (ז) וַיֵּרָא פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וַיִּקָּם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֶמֶח בְּיָדוֹ:
- (ח) וַיָּבֵא אַחֲרָיִם אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקִּבָּה וַיִּדְקַר אֶת־שֵׁנֵיהֶם אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת־הָאִשָּׁה אֶל־קִבְתָּהּ וַתַּעֲצֹר הַמִּגְפָּה מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

במדבר פרק כה

- (יא) פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת־חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת־קִנְאָתִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־כִלִּיתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי:
- (יב) לָכֵן אֶמַר הַנְּנִי נָתַן לִי אֶת־בְּרִיתִי שְׁלוֹם:
- (יג) וְהִיתָה לִי וּלְזֶרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנָּה עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאֱלֹהֵיו וַיִּכְפַּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
- (יד) וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמִּגְפָּה אֲשֶׁר הִכָּה אֶת־הַמְדִּינִית זִמְרִי בֶן־סִלּוֹא נָשִׂיא בֵּית־אָב לְשִׁמְעוֹנִי:
- (טו) וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמִּגְפָּה הַמְדִּינִית כּוֹזָבִי בַת־צֹר רֵאשׁ אֲמוֹת בֵּית־אָב בְּמִדְיָן הוּא: פ

2. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קט עמוד ב

אמר רבי אלעזר: לעולם ידבק אדם בטובים, שהרי משה שנשא בת יתרו - יצא ממנו יהונתן אהרן שנשא בת עמינדב - יצא ממנו פנחס. ופנחס לאו מיתרו אתי? והא כתיב: ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה, מאי לאו דאתי מיתרו שפיטם עגלים לעיזי! לא, דאתי מיוסף שפטפט ביצרו. והלא שבטים מבזים אותו ואומרים: ראיתם בן פוטי זה, בן שפיטם אבי אמו עגלים לעיזי, יהרוג נשיא שבט מישראל!

3. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף פא עמוד ב

משנה. הגונב את הקסוה, והמקלל בקוסם, והבועל ארמית - קנאין פוגעין בו. כהן ששמש בטומאה - אין אחיו הכהנים מביאין אותו לבית דין אלא פרחי כהונה מוציאין אותו חוץ לעזרה ומפציעין את מוחו בגזירין. זר ששמש במקדש, רבי עקיבא אומר: בחנק, וחכמים אומרים: בידי שמים.

4. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף פב עמוד א

אמר רב חסדא: הבא לימלך - אין מורין לו. איתמר נמי, אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הבא לימלך - אין מורין לו. ולא עוד אלא, שאם פירש זמרי והרגו פנחס - נהרג עליו. נהפך זמרי והרגו לפנחס - אין נהרג עליו, שהרי רודף הוא. ויאמר משה אל שפטי ישראל וגוי הלך שבטו של שמעון אצל זמרי בן סלוא, אמרו לו: הן דנין דיני נפשות, ואתה יושב ושותק? מה עשה - עמד וקיבץ עשרים וארבעה אלף מישראל, והלך אצל

כזבי, אמר לה: השמיעי לי! - אמרה לו: בת מלך אני, וכן צוה לי אבי: לא תשמעי אלא לגדול שבהם. אמר לה: אף הוא נשיא שבט הוא, ולא עוד אלא שהוא גדול ממנו, שהוא שני לבטן והוא שלישי לבטן. תפשה בבלוריתה, והביאה אצל משה. אמר לו: בן עמרם! זו אסורה או מותרת? ואם תאמר אסורה - בת יתרו מי התירה לך? נתעלמה ממנו הלכה, געו כולם בבכיה, והיינו דכתיב והמה בכים פתח אהל מועד. וכתוב, וירא פנחס בן אלעזר, מה ראה? - אמר רב: ראה מעשה, ונזכר הלכה. אמר לו: אחי אבי אבא, לא כך לימדתני ברדתך מהר סיני: הבעול את הנכרית קנאין פוגעין בו! - אמר לו: קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא. ושמואל אמר: ראה שאין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' - כל מקום שיש חילול השם - אין חולקין כבוד לרב.

הנאום המלא של פנחס

עתה לאחר שהאירועים המסעירים מאחורי אני מוכן לפתוח מעט את סגור ליבי ולומר לכם דברים אמיתיים שתמיד רציתי לומר אך לא היה לי אומץ. אני לא מבקש לספר לכם את הסיפור, אותו אתם מכירים, אני רוצה לספר לכם מה אני מרגיש וגם לתת לכם מעט עצות מועילות.

נתחיל מזה שאתם בוודאי חושבים כי המעשה שלי הוא דבר רגיל בתקופתי, כאילו שקנאה ושלוש הלכו תמיד יחד בזמני. זו טעות אחי היקרים, גם בתקופתי לא אהבו קנאה, כך שהמעשה אותו עשיתי הוא חריג בכל קנה מידה ובכל זמן.

אני יודע שהשבטים מגנים אותי והם אומרים - **"ראיתם בן פוטי זה, בן שפיטס אבי אמו (יתרו) עגלים לעבודת כוכבים יהרוג נשיא מישראל?"**. אתם יודעים כיצד אני מבין את טענתם? הם חושבים כי מעשה הקנאות שלי מקורו בפאגניות ובעבודת האלילים של סבא שלי! הם טועים ובגדול! אין קשר לזה. הם לא מבינים מה הרגשתי באותו הרגע, כפי שתיכף אספר לכם.

שלא תהיינה אי הבנות כל שהם, כבר עתה אני מצהיר כי יש קנאות רצויה וחיובית אבל איני ממליץ עליה לאף אחד לא בדורי ולא בדורכם. הדברים מאוד פשוטים ומזעזעים. לולא עדותו של השם יתברך הייתי בוודאי מוצא להורג ולא הייתי נואם לפניכם כעת. כל עדותי, כוונותי וייחוסים לא היה עוזרים לי.

מהיכן נבעה קנאותי אתם שואלים? מאהבה עזה לעם ישראל! ראיתי כי המגפה מתחילה ואינה נעצרת. לרגע חשבתי כי השם זועם כל כך והוא עומד לכלותינו. בדיעבד מתברר כי מעשה הקנאות שלי (אני עדיין לא משתמש בביטוי המשפטי - רצח, קשה לי עם זה) עצר את המגפה. באותו הרגע הבנתי שיתכן כי מעשה הקנאה שלי הוא שעצר את המגפה, אבל לא הייתי בטוח בכך.

יהודים יקרים, אני מודה ומתוודה אני בסערת נפש נוראית. לאחר מה שעשיתי נפשי מיטלטלת בין יאוש לתקווה. נפשי מיוסרת, אין לי מילים יותר קולעות לבטא את העניין. אני מקווה שהשם ייתן לי את שלווה הנפש ההכרחית כדי שאוכל לחיות בשלום עם עצמי. אני מקווה ששלווה זו כלולה בברכת השלום בה בירך אותי משה רבנו בשמו של השם יתברך.

לשווא תחפשו צווי בתורה המצווה על קנאת קודש מכל סוג. קנאת קודש אמיתית, זו הבערת בלבו של האדם גורמת לו לעשות מעשה ללא צווי. רישמו לפניכם את התובנה שלי - **אם יהיה צווי לקנא, זו כבר לא תהיה קנאת קודש, אי אפשר לצוות על קנאה**. יכולתי בקלות להימנע ממה שעשיתי. אם משה אהרון והזקנים מחרישים למה שאקפוץ בראש? יודעים למה קפצתי? זה ישמע לכם מוזר, אבל ממש כך הרגשתי. הרגשתי שאלוקים הפך להיות באותו רגע האל הפרטי שלי, **אלוקי**. כאשר הרגשתי כך, כבר לא היה אכפת לי ממה שאחרים חושבים או עושים. כן אני יודע, הסתכנתי בכך סיכון עצום! הניסים שהתרחשו לי מרגע זה חיזקו אותי והבנתי שיתכן כי יש הצדקה למעשי.

לא להתבלבל, אני יודע שעל קנאה טהורה אפשר להעיד רק בדיעבד. אני יודע שהיו שופטים אותי על פי מעשי ולא על פי כוונתי. כיצד אוכל לשכנע את בית הדין באשר לכוונתי? זו הסיבה לכך ששמחתי כל כך לבשורתו של משה רבנו.

אחי היקרים בני כל הדורות, אני מבקש להיזהר מאוד מקנאה אמוציונאלית המתחזית להיות קנאת השם יתברך. זה עניין מסובך ביותר והוא אינו מדיד מכל בחינה. יותר מכך, **אפילו האדם עצמו לא יכול להיות מודע למקור קנאתו**, קל וחומר לסובבים אותו, יהיו אשר יהיו!!

לסיכום דברי ולמעייזים, אני לא קינאתי **במישהו** אלא קינאתי **למשהו**. למרות זאת, זה לא מעשה שאתם צריכים לרצות לחקות, ותחשבו על זה.